

A painting of a 18th-century tavern scene. In the foreground, a man in a blue coat and yellow breeches is engaged in a sword fight with an older man in a dark coat and red breeches. A woman in a white dress and red bonnet stands behind them, looking on. The background shows other patrons and shelves with bottles. The scene is dimly lit, with a warm, golden light from a fire or lamp.

*Dobrodružství
Rodericka
Randoma*

**Dob
rod**

Tobias Smollett

Dobrodružství Rodericka Randoma

Tobias Smollett

Meisterkoch

knihy

Z anglického originálu Tbe Adventures of Roderick
Random (J. M. Dent and Sons, Ltd., London 1945)

Všechna práva vyhrazena

Vydání: první

Vydavatel: Meisterkoch, Praha 2025

Počet stran: 453

Obálka George Cruikshank (1792-1878), Roderick
Random's Encounter with Captain Weasel, 1859. Oil on
board. Museum objects collection. Graphic Arts Collection,
Princeton University Library

ISBN: 978-80-909183-2-0 ePUB

ISBN: 978-80-88513-04-9 PDF

KAPITOLA I

Narodil jsem se v severní části Spojeného království, v domě svého dědečka. Byl to šlechtic značného jmění a vlivu, který proslul v postavení soudce, a to zejména ve svém postupu proti žebrákům, k nimž měl neobyčejný odpor.

Můj otec, jeho nejmladší syn, se zamiloval do chudé příbuzné, která žila u starého pána jako hospodyně; tajně se s ní oženil a já jsem byl první plod tohoto manželství.

Netrvalo dlouho a jakási úslužná osoba zpravila mého dědečka o jistých důvěrnostech mezi jeho synem a hospodyní. To děda zneklidnilo a řekl otci, že je nejvyšší čas, aby pomýšlel na ženitbu s nevěstou, kterou mu vybere. Otec viděl, že to nemůže nadále tajit a upřímně se vyznal z toho, co provedl. Omlouval se, že nepožádal o otcovské svolení. Starý pán ho požádal, aby si ještě téhož dne vyhledal pro sebe i svou ženu jiné přístřeší.

Otec se odebral se svou zkormoucenou družkou do chalupy, kde dříve bydlel starý služebník jeho matky.

Zásluhou rad a podpory našeho učitele, který sloužíval mému otci na cestách, činil jsem pokroky v klasických jazycích, psaní a počtech, takže dřív než mi bylo dvanáct let, platil jsem za nejlepšího žáka ve škole.

V té době přijel jediný bratr mé matky, který byl dlouho v cizině jako poručík na válečné lodi, do své rodné země. Když se dozvěděl, v jakých podmínkách žiji, přišel se na mne podívat a opatřil mi ze svého skrovného jmění vše, co jsem potřeboval.

Po pár letech mě ubytovali v domě lékárníka, jenž se oženil se vzdálenou příbuznou mé matky. Potom se strýc vypravil zase na svou loď, když složil potřebné peníze na mé

živobytí a studium medicíny na univerzitě ve městě s mnoha kolejiemi, kam jsem se na několik let přestěhoval.

Při návratu ze studií jsem potkal svého kamaráda, squira Gawkyho, kterého otec poslal před nějakým časem do města, aby se zdokonalil v psaní, tanci, šermu a jiných módních znalostech. Protože jsem se s ním od jeho příchodu stýkal na základě našeho starého přátelství, nedělal jsem žádné okolky a vyprávěl mu o svých ubohých poměrech; zároveň jsem ho požádal o malou peněžní částku, abych kryl své nynější výdaje. Nato vytáhl hrst půlpenčí, mezi nimiž byl jeden šilink, a přísahal, že to je vše, co má v kapse až do příštího kvartálu, protože nedávno přišel o největší část svého kapesného v biliáru. Ač toto tvrzení mohlo být zcela pravdivé, byl jsem velice pokořen jeho lhostejností; neboť nevyjádřil ani účast s mým neštěstím, ani touhu nějak ulehčit mé nouzi. Proto také jsem od něho odešel bez jediného slova.

Když jsem se však později dozvěděl, že on byl osobou, která mě vydala zlobě mých sestřenic (jimž také donesl zprávu o mé beznadějně situaci a poskytl tak veliký podnět k triumfu a jáso tu), rozhodl jsem se, že si to s ním ostře vyrovnam. K tomu účelu jsem si vypůjčil kord a napsal výzvu, kde jsem ho žádal, aby se v určitý čas na určitém místě se mnou setkal a dal mi příležitost, abych ztrestal jeho věrolomnost krví.

Přijal pozvání; a já se vydal na místo, třebaže jsem se cestou několikrát zapotil hrůzou. Ale touha po pomstě, hanba z ústupu a naděje na vítězství způsobily, že jsem zahnal nemůžný strach a objevil se na místě v celé kráse.

Čekal jsem déle než hodinu a nebylo mi nemilé, když jsem zjistil, že nemá chuť se se mnou setkat; dal mi tak příležitost odhalit jeho zbabělost, ukázat vlastní odvahu a řádně mu namazat, kdekoli ho najdu.

Povznesen těmito představami, jež zcela zapudily myšlenky na můj žalostný stav, šel jsem přímo do bytu Gawkyho, kde jsem se dověděl o jeho chvatném ústupu,

neboť se vydal na venkov necelou hodinku poté, co dostal mou výzvu na souboj.

A byl jsem tak marnivý, že jsem dal celý příběh uveřejnit v novinách, ač jsem musil prodat svůj zlatem lemovaný klobouk domácímu za méně než poloviční cenu, abych zaplatil výlohy.

Jednoho dne mi sdělili, že jakýsi pán by se chtěl se mnou setkat v jednom hostinci, kam jsem se ihned odebral. Byl jsem představen panu Launcelotu Crabovi, městskému lékaři, který ještě se dvěma pány popíjel lihovinu zvanou popin, jež byla směsí čtvrt pinty brandy a čtvrt galonu piva. Byl padesát let stár a jeho břicho čítalo v objemu deset stop. Obličej měl široký jako měsíc v úplňku a jeho nos se podobal rohu na střelný prach.

Crab mi řekl:

„Dobrá, milý hochu, slyšel jsem o tvé osobě dobré zprávy a chci něco pro tebe udělat. Můžeš poslat své věci ke mně, dal jsem pokyny, abys byl přijat.“

Odvětil jsem s pokornou úklonou, že nechci odmítat jeho laskavou nabídku a že ji přijmu ihned, jakmile mi naznačí, jaké bude mé postavení.

„Jaké postavení? Ať jsem zatracen, snad si nemyslíš, že budeš mít pro sebe lokaje a pár koní.“

„Ne, pane," odpověděl jsem, „mé naděje nejsou zdaleka tak optimistické. Ale chci být co nejméně na obtíž, a proto bych rád sloužil u vás v obchodě a ušetřil vám tak výlohy za pomocníka nebo alespoň za nosiče: rozumím totiž trochu lékárnictví a nejsem ani tak docela neznalý chirurgie, kterou jsem studoval s velkým potěšením.“

„Ohó, opravdu?“ na to Crab. „Pánové, hleďme dokonalého umělce! Umíš pustit žilou, dát klystýr, přiložit náplast a připravit medicinu?“

Když jsem odpověděl kladně, Crab potřásl hlavou a řekl mi, že mu sotva budu v něčem dobrý, i když tolik slibuji; přesto však že mě k sobě vezme z čisté lásky k bližnímu.

S tím mě přijal ještě téhož večera do svého domu a určil mi za byt komůrku na půdě. Brzy jsem poznal pravé důvody, jež přiměly Craba, aby mě tímto způsobem přijal; získal mladého muže, znalého lecčehos z oboru, a vyplnil tak místo po nejstarším učni, který nedávno zemřel.

Takto jsem žil, aniž jsem uslyšel nejmenší zmínky o strýci, po dobu dvou let. Když jsem se domníval, že dostatečně ovládám své řemeslo, počal jsem se ohlížet po nějaké příležitosti, jak bych se dostal do světa; doufal jsem, že najdu nějaké živobytí. To se však nedalo uskutečnit bez malé částky peněz a upadl jsem proto do velké bezradnosti, protože jsem dobře věděl, že Crab mi nikdy nedá možnost, abych ho opustil, neboť měl příliš velký zájem na tom, abych zůstal.

Avšak jednoho dne mě oslovil:

„Překvapuje mě, že mladý člověk jako vy nenachází v sobě žádnou chuť zkusit štěstí ve světě. Když jsem já byl ve vašem věku, opékal jsem se už na pobřeží Guineje. - K sakru! Co vám brání, abyste vydělal na válce, která bude určitě v krátké době vyhlášena Španělsku: Můžete se snadno dostat na některou královskou loď v hodnosti chirurga pomocníka, kde určitě získáte znamenitou praxi a zároveň vyhlídku na podíl z válečné kořisti.“

Ujistil jsem ho, že bych se rád řídil jeho radou, ale nemám přítele, který by mě založil trochou peněz, abych si mohl koupit, co je nejnnutněji třeba, a uhradil výlohy spojené s cestou do Londýna.

Řekl mi, že by mi půjčil dost peněz nejen na cestu, nýbrž i na to, abych se mohl pohodlně usadit v Londýně, pokud si nezajistím živobytí na nějaké lodi.

Poděkoval jsem mu za šlechetnou nabídku, ačkoli jsem dobře věděl, že má v úmyslu mi, jakmile odjedu, přičíst nemanželské dítě, které, ač ženat, čekal se svou služebnou.

Na deset guinejí v hotovosti si Crab ode mne vyžádal dlužní úpis na pětiprocentní úrok; zároveň mi dal dopis pro člena parlamentu, zastupujícího naše město, jenž mi prý v

mé záležitosti pomůže. Po několika málo týdnech jsem se vydal do Londýna.

KAPITOLA II

Rozhodl jsem se vyrazit na cestu s povozníky, kteří přepravují zboží. A tento plán jsem také provedl prvního listopadového dne roku 1739, sedě na nákladním vozu mezi dvěma koši, z nichž jeden obsahoval tlumok s mými věcmi.

Když jsme však dorazili do Newcastle upon Tyne, byl jsem tak zmožen jednotvárností cesty a prokřehlý chladným počasím, že jsem se rozhodl raději podniknout zbytek cesty pěšky, než abych dále pokračoval tak nepříjemným způsobem.

Čeledín z hostince, kde jsme zastavili, se dověděl, že mířím do Londýna, a radil mi, abych použil k cestě uhelné lodi, protože taková doprava podél pobřeží by byla levná i rychlá a snadnější než pěší pochod tři sta mil v zimní době.

V holírně, kam jsem vstoupil, abych se dal oholit, mě oslovil mladý muž, zatímco mi mydlil obličej:

„Domnívám se, pane, že jste Skot.“

Odpověděl jsem kladně.

„A z které části Skotska, prosím.“

Sotvaže jsem mu to sdělil, jevil veliké pohnutí a neomezil svou práci jen na mou bradu a horní ret, nýbrž namydlič mi v ohromném vzrušení celou tvář. Jeho plýtvání mydlinami mě tak dopálilo, že jsem vyskočil a ptal se ho, co u čerta svým počínáním míní. Prosil o prominutí a pravil, že radost ze setkání s krajanem ho trochu pomátla. A uctivě žádal, abych mu řekl své jméno. Když jsem odpověděl, že se jmenuji Random, zvolal:

„Jakže, Rory Random?“

„Ano, tak,“ odvětil jsem, dívaje se na něho s údivem.

„Cože,“ zvolal, „nepoznáváte svého starého spolužáka Strapa?“

V tom okamžiku jsem se rozpomenul na jeho tvář, vletěl jsem mu do náručí a v záchvatu radosti jsem mu vrátil polovinu mydlinek, jež marnotratně uštedřil mé tváři. Vypadali jsme tak směšně, že jsme poskytli hodně veselí jeho mistru i druhům v řemesle.

Když naše vzájemné lichotky skončily, usedl jsem znovu, aby mě oholil. Avšak nervy ubohého chlapíka byly tak rozrušeny, že sotva mohl udržet břitvu v ruce a podařilo se mu říznout mě na třech místech. Když to mistr zpozoroval, vyzval jiného tovaryše, aby nastoupil na jeho místo, a jakmile holení skončilo, dovolil Strapovi, aby zbytek dne strávil se mnou.

Odebrali jsme se ihned do mého bytu, kde jsem objednal pivo a přál si zvědět jeho příhody, jež obsahovaly jen to, že jeho mistr zemřel dřív, než se Strap vyučil, že přišel do Newcastleu asi před rokem a doufal, že tu dostane práci. Měl štěstí, že ho zaměstnal hodný mistr, u něhož miní zůstat až do jara, kdy chce odejít do Londýna, protože jen tam ho čeká úspěch.

Když jsem ho zpravil o svém úmyslu, neschvaloval, že chci jít na moře, protože zimní plavba je prý nebezpečná, zvláště podél pobřeží, a rovněž pro nepravidelný vítr, který by mě mohl zdržet po dlouhou dobu. Kdybych se však odvážil jít pěšky, dělal by mi společníka, nesl by mi celou cestu zavazadla, a kdybychom byli unaveni, jistě by nebylo pro nás těžké najít nákladní povoz za nepatrný obnos.

Byl jsem tak nadšen jeho návrhem, že jsem jej vřele objal a ujistil ho, že může disponovat mou peněženkou až do posledního groše; dal mi však na srozuměnou, že si ušetřil peníze, jež budou jeho potřebám stačit; má prý v Londýně přátele, který mu v hlavním městě najde zaměstnání, a možná, že bude moci posloužit i mně.

Vydali jsme se zrána za rozbřesku na cestu, každý vyzbrojen dobrou holí a penězi zašitými do podšívky kalhot,

kromě několika volných stříbrných mincí pro bezprostřední výlohy na silnici.

Putovali jsme celý den rázným krokem, ale přesto nás noc zastihla daleko od hostince a musili jsme se ubytovat v malé pokoutní krčmě, jež stála na vedlejší cestě asi půl míle od hlavní silnice. Tam jsme našli podomního obchodníka z naší vlasti a v jeho společnosti jsme si u útulného ohně pochutnali na šunce s vejci a sklenici dobrého piva; přitom jsme rozprávěli družně s hostinským a jeho dcerou, bodrou a buclatou děvčicí, jež nás bavila svým jadrným humorem; a já jsem byl dost marnivý a namlouval si, že jsem trochu získal její přízeň.

Asi v osm hodin večer nám ukázali pokoj se dvěma postelemi; do jedné se odebral k odpočinku Strap a druhou jsem zabral já a podomní obchodník, avšak teprve když se předtím dlouho modlil, prohledal každý kout místnosti a upevnil dveře silnou železnou závorou, kterou k tomu účelu stále s sebou nosil.

Spal jsem tvrdě až do půlnoci, kdy mě vyrušily prudké pohyby postele, jež se pode mnou otřásala s neustálým chvěním. Polekán štouchl jsem do podomního obchodníka, který k mému údivu byl mokrá potem a třásl se na celém těle; řekl mi skomíravým hlasem, že je s námi konec, neboť ve vedlejší místnosti je krvelačný loupežník.

Potom mě vyzval, abych dělal co nejméně hluku, a ukázal mi malou škvíru v dřevěné přepážce, kterou jsem mohl spatřit svalnatého chlapíka smělého vzezření, jak sedí u stolu s naší mladou hostinskou, před sebou láhev piva a pár bambitek. Slyšel jsem, jak říká:

„K čertu s tím čubčím synem, kočím Smackem, ten mně provedl pěkný kousek - na mou duši! Ale ať mě vezme čert, jestli mu neukážu, že toho bude litovat. Já toho darebu naučím, podávat zprávy jiným, když je ve spolku se mnou!"

Hostinská se snažila rozzlobeného lupiče mírnit a řekla, že se může ve Smackovi mýlit - třeba ani nebyl ve spojení s

tím druhým gentlemanem, který mu vyloupil dostavník; a jestliže ho dnes náhoda zklamala, může brzy najít příležitost, jak se odškodnit.

„Řeknu ti, milá Betty," odpověděl, „nikdy jsem neměl a nebudu mít, jako že se jmenuju Rile, tak bohatou kořist, jaká mi dnes unikla! Bylo tam čtyři sta liber v hotovosti na verbování nováčků do královské služby, kromě klenotů, hodinek a peněz, jež náležely cestujícím. Kdyby to byl můj šťastný osud utéci s takovým pokladem, koupil bych si důstojnický patent ve vojsku a z tebe bych udělal důstojnickou paničku, ty děvko, rozumíš!"

„Nu dobrá," vzkřikla Betty, „musíme v té věci důvěřovat Prozřetelnosti; a copak jsi nenašel nic, co by stálo za sebrání a co ušlo pozornosti ostatních pánů ze silnice?"

„Na mou duši, nebylo toho moc," pravil. „Jsou tu nějaké paběrky, jako například pár bouchaček, vykládaných stříbrem, tady jsou; vzal jsem je nabitě kapitánovi, co měl na starosti peníze, zároveň se zlatými hodinkami, které si schovával v kalhotách. Také jsem našel deset portugalských mincí v botách jednoho kvakera. Ale čeho si cením nejvíc, děvče, je tato koupě: zlatá tabatěrka s obrázkem na vnitřní straně víčka; tu jsem odvázal z šůsku pěkné dámské košile."

V tom zachrápal Strap tak hlasitě, že lupič chňapnul po bambítkách, vyskočil a zařval:

„Hrom a peklo - jsem zrazen! Kdo je ve vedlejší místnosti?"

Betty mu řekla, že se nemusí strachovat; jsou tam jen tři ubozí pocestní, kteří ztratili cestu a dávno už spí.

„Jacípak pocestní," pravil, „zvědové to jsou, ty čubko. Ale nevadí, hned je pošlu do pekla!"

A opravdu běžel ke dveřím, avšak jeho miláček zakročil a ujistil ho, že tam je jen dvojice ubohých mladých Skotů, kteří jsou příliš hloupí, než aby mu mohli zavdat i jen nejslabší příčinu k podezření, a ten třetí, že je presbyteriánský kočébr téže národnosti, který již předtím bydlel často v tomto domě.

Toto prohlášení zloděje upokojilo; pravil, že je rád, že tu je podomní obchodník, neboť prý potřebuje prádlo. Potom svým žoviálním způsobem podal Betty sklenici a proplétal rozhovor s ní lichotkami a důvěrnostmi, jež prozrazovaly, že je šťasten ve své lásce.

Během té části hovoru, jež se týkala nás, zalezl obchodník pod postel, kde ležel ve smrtelném strachu, takže jen s velkou námahou jsem ho přesvědčil, že nebezpečí minulo, a sdělil mu, co jsem slyšel a viděl. Kočébr vklouzl zase do postele a tiše ležel, dokud loupežník a jeho milá neusnuli a dvojhlasně nechrápali.

Pak tichounce vstal, odvázal lano, ranec upevnil na jeden jeho konec, otevřel okno a spustil své zboží do dvora. Přistoupil opatrně k naší posteli a dal nám sbohem, řka, že ničeho neriskujeme a že můžeme proto odpočívat a ráno ujistit hostinského, že nic nevíme o jeho útěku; nakonec nám potřásl rukou a spustil se oknem ven.

Ač jsem nepokládal za nutné doprovázet ho na útěku, nebyl jsem zcela bez zlé předtuchy, když jsem uvážil, jaký bude důsledek lupičova zklamání; neboť zcela určitě mínil kočébrovi od jeho zboží ulehčit.

Ani stav myslí mého druha Strapa nebyl o mnoho lepší; ba naopak: strašná představa Rila ho tak posedla, že na mne naléhal, abychom následovali krajanova příkladu, a tak se vyhnuli pomstě strašlivého dobrodruha, který si na nás zcela jistě zchladí žáhu, protože jsme spoluviníky kočébrova útěku.

Ale objasnil jsem mu, jaké nebezpečí by vzniklo, kdybychom poskytli Rilovi důvod, aby si myslel, že známe jeho řemeslo, a naznačil jsem, že kdyby nás někdy potkal na silnici, jistě by se na nás díval jako na nebezpečné známé a snažil by se odklidit nás z cesty.

Sotvaže nastal den, Betty vstoupila do pokoje a vidouc okno otevřené, zvolala:

„Hrome, vy Skoti ale máte horkou náтуру, když ležíte celou noc při otevřeném okně v tak chladném počasí!“

Předstíral jsem, že jsem náhle procitl, a odhrnul závěs:
„Co je?"

Když mi to vysvětlila, tvářil jsem se překvapeně a řekl jsem: „Jémine, když jsem uléhal, bylo okno zavřeno!"

Přistoupila k posteli, kde spal kočébr, a vidouc, že prostěradlo jsou vystydlé, zvolala:

„Hrome, ten ničema upláchl!"

„Upláchl?" zvolal jsem, předstíraje překvapení. „Nedej Bože, aby nás tak okradl!"

Vyskočil jsem, uchopil kalhoty a všechny peníze, jež byly volně po kapsách, jsem vysypal do ruky. Když jsem je spočítal, řekl jsem:

„Nebesa buďte pochválena, peníze jsou v pořádku. A nyní ty, Strape."

I on našel vše na svém místě. Nato jsme se zeptali se zdánlivou účastí, zda neukradl nic v domě.

„Ne, ne," odvětila, „neukradl nic kromě své útraty."

Jak se zdá, zbožný kočébr i se svou zbožností zapomněl zaplatit. Betty se po chvilce vzdálila; slyšeli jsme, že budí Rila, který hned, jak se doslechl o obchodníkově útěku, vyskočil z postele a oblékal se, pronášeje tisíceré kletby; přísahal, že kočébra zavraždí, jestliže ho spatří.

Spěšně vyskočil na koně a zbavil nás prozatím své společnosti i obav, jež z ní vyplývaly.

Když jsme snídali, snažila se Betty se vši chytrostí, jíž vládla, vyzvědět, zda jsme podezírali svého spolunoclezníka. Ale odpovídali jsme s prostomyslností, jíž nemohla nedůvěřovat. Náhle jsme uslyšeli u vrat dusot koňských kopyt. Ten hluk tak poděsil Strapa, že zvolal, bledý jako stěna:

„Pane Bože, lupič se vrátil!"

Naše hostinská strnula při těchto slovech a řekla: „Jaký lupič, mladý muži? Myslíte, že zde přechováváme lupiče?"

Ač jsem byl uveden do velkých rozpaků, měl jsem dost duchapřítomnosti, abych jí řekl, že jsme den předtím potkali

jezdce, kterého Strap mylně pokládal za lupiče, protože jel s pistolemi. A od té doby že je vyděšen každým zvukem koňského kopyta.

Nevědomost a bojácnost mého druha vynutila jí úsměv na rtech; ale dobře jsem postřehl, a ne bez velké starosti, že tento výklad pro ni nebyl vůbec uspokojivý.

KAPITOLA III

Když jsme zaplatili účet a rozloučili se s hostinskou, která mě při rozchodu něžně objala, vydali jsme se znovu na cestu, děkující Bohu, že jsme tak dobře vyvázli. Neušli jsme ani pět mil, když jsme zpozorovali, jak za námi uhání jezdec, a v krátké chvíli jsme v něm poznali onoho hrozného hrdinu.

Zarazil těsně vedle mne a tázal se, zda vím, kdo je. Překvapení mě tak zmátlo, že jsem otázku přeslechl, a on ji opakoval znovu s proudem nadávek a vyhrůžek; avšak já zůstal docela němý.

Strap padl na kolena do bláta, pronášeje zlomeným hlasem:

„Pro Krista Pána, smilujte se nad námi, pane Rile - my vás dobře známe.”

„Oho!” vykřikl zloděj, „znáte mě tedy! Ale na tomto světě nebudete nikdy proti mně svědčit, vy psi!”

Vytáhl pistoli a vypálil na nešťastného bradýře, jenž se beze slova skácel k zemi.

Přítelův osud přikoval mě - zbaveného smyslu a úvahy - k místu, kde jsem stál; neučinil jsem ani nejmenší pokus utéci nebo prosit rozzuřeného surovce, jenž na mne naprázdno cvakal druhou pistolí. Avšak dříve, než měl čas ji nabít, zpozoroval blížící se skupinu jezdců a odcválal, zatímco já jsem dál stál bez hnutí jako socha; a tak mě našli ti, jejichž zjevení mi zachránilo život.

Společnost se skládala ze tří mužů v livreji, dobře ozbrojených, a jednoho důstojníka, kterého, jak jsem se později dozvěděl, obral Rile den předtím o pistole; důstojník se svěřil se svou nehodou šlechtici, jehož potkal na cestě, a když jej ujistil, že strpěl Rilovo počínání jen s ohledem na

dámy v kočáře, dalo mu Jeho Lordstvo na pomoc sluhy, aby kořistníka pronásledoval. Tento kapitán příklusal ke mně a velmi zdvořile se tázal, kdože vypálil ránu, kterou slyšeli.

Nevzpamatoval jsem se dosud a tak dříve, než jsem mohl odpovědět, zpozoroval tělo, ležící na zemi; při pohledu na ně změnil barvu a zvolal koktavým hlasem:

„Pánové, zde se udála vražda! Sestupme!“

„Ne, ne,“ odpověděl jeden z průvodců, „pronásledujeme raději vraha!“

„Kterou cestou se dal, mladý muži?“

Sebral jsem se už natolik, abych jim mohl říci, že nebude vzdálen víc než čtvrt míle; a prosil jsem, aby mi pomohli dopravit přítelovo tělo k nejbližšímu domu, kde bych je mohl pohřbít.

Kapitán, předvídaje, že bude brzy musit podstoupit boj, dá-li se do pronásledování, začal přitahovat koni otěže a zároveň ho bodal ostruhami; zvíře se pochopitelně vzpínalo a odfrkovalo, načež kapitán prohlásil, že se kuň polekal a nepůjde dál. Přitom jej točil dokola, hladil ho po hřbetě, hvízdal a lichotil se k němu:

„No, panáčku, pomalu, pomalu,“

„Hrome,“ zvolal jeden ze sluhů, „vždyť mylordův ryzák není jankovitý!“

Při těch slovech ho švihl bičem po zadku a ryzák, nedbaje otěží, vyrazil s kapitánem vpřed rychlostí, jež by ho byla brzy přivedla k lupiči: avšak praskl popruh a on přistál v blátě, zatímco dva z jeho průvodců pokračovali v pronásledování, neberouce ohled na jeho situaci.

Mezitím třetí, který na mé přání zůstal, obrátil Strapovo tělo, aby si prohlédl ránu, jež ho zabila, a zjistil, že je ještě teplý a že dýchá. Pustil jsem mu okamžitě žilou a viděl s radostí, že se zotavuje; nedostal totiž jiné rány kromě té, kterou mu způsobil strach.

Postavil jsem ho na nohy a vydali jsme se spolu k hospodě, asi půl mile vzdálené, kde se Strap, ne ještě zcela zotaven, odebral do postele.

Za malou chvíli se vrátil třetí sluha s kapitánovým koněm a výzbrojí - jeho samého nechal, aby se doplazil, jak umí.

Tento gentleman od meče si po svém příchodu trpce stěžoval na pohmožděniny, jež pádem utrpěl, dal si ode mne pustit žilou a odměnil mě za tu službu půlkorunou.

Čas mezi touto událostí a večerí jsem trávil pozorováním dvou sedláků, kteří hráli v karty s výběřčím potravní daně a mladým chlapíkem v ošumělém taláru a kněžské tunice, který, jak jsem později vyrozuměl, byl duchovním v sousední farnosti.

Dalo se snadno postřehnout, že hra není vyrovnaná a že oba sedláci mají co činit s dvojicí podvodníků, kteří je v krátké době obrali o celou jejich hotovost. Velice mě však překvapilo, když jsem slyšel duchovního, jak povídá jednomu z venkovanů, jenž ho asi podezřívá z falešné hry:

„Ať mě čert vezme, příteli, pochybujete snad o mé poctivosti?“

Nedivil jsem se, že nacházím podvodníka v kněžském rouše, neboť to je postava v naší zemi velmi častá; ale pohoršila mě nepřístojnost jeho chování v kletbách, jež pronášel, a v oplzlých písničkách, které zpíval. Nakonec, chtěje asi nějak napravit škodu, způsobenou sedlákům, vytáhl ze záhybů svého taláru skřípky; sliboval, že je pohostí večerí a začal co nejmeloďteji hrát, prozpěvuje k tomu po celou tu dobu.

Dobrá nálada farářova nadchla společnost tak, že sedláci brzo zapomněli na svou ztrátu a všichni šli tančit na dvůr.

Bavili jsme se příjemně tímto způsobem, když nás muzikant, spatřiv jezdce, který cválal k hospodě, náhle se zarazil a vykřikl:

„Jémine, pánové, račte prominout, ten pes, náš vikář, jde sem do hospody.“

Sbalil okamžitě nástroj a letěl ke dveřím, kde přidržel vikáři uzdu a pomohl mu ze sedla, poptávaje se srdečně po jeho zdraví.

Tento různolící syn matky církve, jemuž mohlo být tak kolem padesátky, seskočil, a svěřiv koně farářovi, vykračoval si s náramnou velebností do kuchyně, kde usedl u ohně a poručil si láhev piva a dýmku; a sotva se uráčil odpovědět na ponížené dotazy těch, kdo se ptali, jak se daří jeho rodině. Co si takto hověl, přiblížil se k němu farář a s velkou poklonou se tázal, zda by nás neráčil poctit svou společností při večeři.

Odpověděl záporně, řka, že byl navštívit squira Bumpkina, který se při posledním zasedání poroty zpil, až dostal vysokou horečku; a že řekl Betty, že bude večeřet doma. Skutečně, jakmile dopil a dokouřil, vstal a nesl se s prelátskou důstojností ke dveřím, kde už stál připraven jeho pomocník s herkou.

Ještě ani nedosedl na koně, když bodrý farář se vrátil do kuchyně a začal kázat:

„Jen ať jde, ten starý darebák, čert ho vem! — Tak to na světě chodí, pánové. Na mou duši! Takový daremný vikář si ani nezaslouží, aby žil, a přece má dvě fary, které mu nesou čtyři sta liber ročně, kdežto já, ubožák, abych za něj odřel všechnu lopotu a jezdil dvacet mil každou neděli kázat a za co? Za pouhých dvacet liber ročně. Jsem příliš povznesen, než abych se vychloubal svými schopnostmi, ale — srovnání je hnusné. Rád bych věděl, čím si takový nafouklý břichatec zasluhuje, aby žil líp než já. Může se povalovat doma v lenošce, dopřávat si nejlepšího jídla a vína a těšit se s Betty, svou hospodyní. — Rozumíte mi, pánové. — Betty je vikářova chudá příbuzná a je to hezká holka; ale na tom nezáleží — ano, a ctí své rodiče a navštěvuje je pravidelně každý rok, ačkoliv musím přiznat, že jsem se nikdy nemohl dovědět, v kterém hrabství žijí. — Má poklona, pánové.“

Mezitím byla připravena večeře, i vzbudil jsem svého druhu a pojedli jsme vesele pospolu. Když jsme skončili a

každý z nás vyrovnával účet za svůj díl, vyšel farář ven pod záminkou nutné potřeby, vsedl na koně a zanechal oba sedláky, aby uspokojili hospodského, jak nejlépe dovedou.

Jakmile jsme se dověděli o tomto úskočném kousku, rozvázal jazyk výběrčí, jenž byl až dosud zticha, se zlovolným úšklebkem:

„Ano, ano, to je starý Shufflův trik; nemohl jsem se zdržet úsměvu, když mluvil o pohoštění. Víte, on pochytil nějaký ten ždíbec učenosti, když sloužil mladému lordu Trilovi na universitě. Ale v čem vyniká nejvíce, je kuplířství. Nikdo nezná jeho schopnosti lépe než já, neboť jsem byl komorníkem u squira Tattleho, důvěrného přítele Shufflova pána. Dostal se do bryndy, protože dal v zástavu několik obleků Jeho Lordstva a byl za to vyhnán. Protože však mu byly známy některé podivné okolnosti v mylordově chování, dbal Trifle, aby si ho příliš nerozhněval. Zařídil, aby byl vysvěcen na kněze, načež ho doporučil na místo faráře, které teď zastává. Nelze se dosti vynadivit obratnosti toho chlapa, s nímž si opatřuje pohodlné živobytí zcela v nepoměru k nepatrnému příjmu. Slyšeli jste, že umí dobře hrát a opravdu pobaví společnost. Tyto vlastnosti mu získávají oblibu všude, kam přijde; a pokud jde o hru v karty, není muže, jenž by se mu mohl postavit. Pravda je, že je to zatrolený podvodník a dovede vyměnit kartu tak obratně, že ho nelze přistihnout.“

Zde ho přerušil jeden ze sedláků a tázal se, proč ho na tyto okolnosti neupozornil čestně dřív, než se dali do hry. Výběrčí odpověděl bez váhání, že nebylo jeho věcí, aby se mezi ně míchal; mimo to prý nevěděl, že neznají Shufflův charakter, vyhlášený v celém kraji. To však neuspokojilo druhého, který ho nařkl, že naváděl faráře k darebáckému kousku a pomáhal mu. Trval na tom, že mu výběrčí musí vrátit podíl na výhře. Ten však jeho požadavek kategoricky odmítl a ujišťoval, že ať už používal Shuffle jakýchkoliv triků při jiných příležitostech, je si jist, že s nimi hrál poctivě, a zodpoví to před každým soudem v křesťanstvu. Vstal, zaplatil útratu a odešel.

Hostinský, natahuje krk do chodby, aby se podíval, je-li už pryč, potřásl hlavou a řekl:

„Ach, Bůh nás chraň — kdyby každý hříšník měl dostat, co zaslouží. — Nu, my hostinští nesmíme být k výběřčímu nezdvořilí. — Ale něco vám povím: kdyby někdo zvážil faráře i výběřčího, tu by zjistil, že jeden je za osmnáct a druhý bez dvou za dvacet. — Avšak pánové," pokračoval Bonifác šeptem, „to je jen tak mezi námi."

KAPITOLA IV

Právě jsem se chystal vyrazit se Strapem na cestu, když jsme zpozorovali, že k nám přichází po silnici dav, který po celou cestu křičel a povykoval. Jak se blížil, rozeznávali jsme uprostřed muže na koni, s rukama vzadu svázanýma, v němž jsme poznali Rila.

Ten loupežník neměl tak dobrého koně jako oba sluhové, kteří jej pronásledovali. Byl jimi záhy dostižen, a když vystřílel náboje ze svých bambitek, byl bez dalšího odporu zajat. Vedli ho v triumfu za nadšeného jásotu venkovanů k smírčímu soudci do sousední vesnice, ale zastavili se v naší hospodě, aby se občerstvili.

Když Rila sesadili z koně a zavedli na dvůr mezi sedláky, ozbrojené vidlemi, podivil jsem se, jak uboze a sklíčeně vypadá chlap, jenž mi sotva před několika hodinami naháněl hrůzu a strach. Můj druh byl tak povzbuzen změnou jeho vzezření, že přistoupiv ke zloději, zašermoval mu pěstí před nosem a prohlásil, že se bude s vězněm bít holí či pěstí za jednu guineu, a okamžitě se začal svlékat; ale odvrátil jsem jej od tohoto dobrodružství a objasnil mu bláhovost jeho počínání, když přece Rile byl nyní v rukou spravedlnosti, jež nám nepochybně zjedná patřičné zadostiučinění.

Co však způsobilo, že jsem litoval naší všetečné zvědavosti, bylo, že nás zadrželi ti, kdo ho zajali, jako svědky proti němu právě v okamžiku, kdy jsme se chystali vyrazit na cestu. Ale nebylo pomoci — musili jsme se podrobit; naštěstí se celá kavalkáda dala právě tou silnicí, kterou jsme minili jít.

Za soumraku jsme dorazili na místo určení, ale protože smírčí soudce odejel na návštěvu k šlechtici na venkově, u

něhož, jak jsme se dověděli, mínil pravděpodobně zůstat přes noc, byl lupič uvězněn v prázdné komůrce ve třetím poschodí, odkud se útěk zdál nemožný.

Přesto se mu však zdařil, neboť následujícího dne, když jsme vystoupili nahoru, abychom jej odvedli před soudce, byl ptáček již venku. Dostal se oknem na střechu a odtud pokračoval v cestě po hřebenech přilehlých domů, vlezl jiným oknem na půdu, kde se skrýval, dokud rodina neusnula, potom se odvážil dolů a dostal se ven domovními dveřmi, které byly otevřeny.

Tato příhoda byla velkým zklamáním pro ty, kdož ho lapili, neboť byli vzrušeni nadějemi na odměnu. Ale mně způsobila velkou radost, protože nám nyní dovolili pokračovat v cestě.

Než nastala noc, dorazili jsme do trhového města, na dvacet mil vzdáleného. V hostinci jsem požádal Strapa, aby se šel zeptat, není-li tu nějaký dostavník či jiný levný dopravní prostředek, který by jel příštího dne do Londýna. Dověděl se, že zde byl před dvěma dny nákladní vůz z Newcastleu do Londýna a že bude snadné jej dohonit, nejpozději do dvou dnů.

Tato zpráva nás trochu upokojila a povečeřeli jsme skopovou sekanou; potom nás zavedli do pokoje, kde byly dvě postele, jedna určená nám a druhá pro jakéhosi váženého pána, který, jak nám sdělili, ještě dole popíjel.

Ačkoli jsme se mohli obejít bez jeho společnosti, ochotně jsme se tomuto opatření podrobili, neboť v celém domě nebylo jiné volné postele. A tak jsme šli spát, uloživše nejdříve své zavazadlo pod podhlavník.

Asi ve dvě hodiny zrána jsem byl probuzen z hlubokého spánku hřmotem v pokoji, který mě pochopitelně vyděsil, zvláště když jsem zaslechl slova, pronášená příšerným hlasem:

„Prach a broky, vraž prvnímu halapartnu do střev a já tomu druhému vyrazím okamžitě mozek!“

Sotva dolehl tento hrozný pozdrav k uším Strapovi, vyskočil z postele, narazil na někoho ve tmě a rázem ho povalil; přitom ječel:

„Světlo! Vraždá! Světlo!“ — pokřik, jenž okamžitě zburcoval celý dům a naplnil náš pokoj zástupem nahých lidí. Když přinesli světlo, objevila se příčina celé výtržnosti, jíž nebyl nikdo jiný než náš spolunocležník, kterého jsme našli na podlaze, jak si drbe hlavu s výrazem svědčícím o krajním údivu ze sběhu lidí, jež ho obklopovalo.

Tento počestný pán byl zřejmě verbířský seržant, který naverboval večer dva venkovské chlapce a v noci se mu zdálo, že se vzbouřili a hrozili, že zavraždí jeho i bubeníka, jenž byl s ním.

Když zmizel pocit nebezpečí, dívala se celá společnost po sobě s veselím; pozornost všech vábila zejména hostinská, která měla na sobě jen košili a kalhoty z jelenice, navlečené zadkem dopředu, jak do nich v rychlosti vklouzla, a její manžel, jenž měl přes ramena její spodničku. Jiný se zahalil do pokrývky na postel, další se přikryl prostěradlem; a bubeník, který si dal vyprat svou jedinou košili, se objevil in cuerpo, maje kolem beder ovinut podhlavník.

Když jsme o celé události pohovořili, odebral se každý do svého pokoje; seržant vklouzl do postele a můj druh a já jsme spali bez vyrušení až do bílého rána, kdy jsme vstali, šli ke snídani, zaplatili a vyrazili, doufajíce, že dostihneme vůz. V této naději jsme však byli toho dne zklamáni; a protože jsme se namáhali víc než obvykle, byl jsem zcela vyčerpán, když jsme za soumraku vstoupili do malé vesnice.

Ptali jsme se na hostinec a ukázali nám stavení, které vypadalo velmi bídě. Vstoupili jsme: hostinský, jenž působil dojmem účtyhodného starého muže s dlouhým, šedým vlasem, vstal od stolu, který stál u krbu v pěkně dlážděné kuchyni, a oslovil nás s vlídnou tváří:

„Salvete, pueri, ingredimini.“ (Vítám vás, hoši, vstupte)

Byl jsem nemálo potěšen, když jsem slyšel hostitele mluvit latinsky, neboť jsem doufal, že se postavím do příznivého světla znalostí tohoto jazyka; odpověděl jsem proto bez váhání:

„Dissolve Frigus, ligna super foco — large reponens."

Sotva jsem pronesl tato slova, starý pán ke mně přiběhl a potřásl mi rukou volaje:

„Fili mi dilectissime, unde venis, a superis, ni fallor?"

Zkrátka, když shledal, že jsme sečetli v klasicích, nevěděl, jak nám dost projevít svou úctu. Poručil dceři, veselé, růžolíci děvě, jež byla jeho jedinou služebnou, aby nám přinesla láhev jeho quadrima, opakuje přitom verše Horácovy:

„Deprome quadrimum Sabina, O Tbaliarche, merum diota."

Toto quadrimum bylo výtečné pivo jeho vlastní várky, jehož měl, jak nám sdělil, vždy čtyři roky starou amforu pro sebe a své přátele. Během rozmluvy, jež byla prošpikována drobtý latiny, jsme se dověděli, že je učitel, jehož příjmy byly tak malé, že s ochotou uchovával skleničku dobrého nápoje pro pohoštění cestujících, aby se protloukl a každoročně vyšel.

„Dnes jsem nejšťastnější člověk v državách Jeho Veličenstva," pravil.

„Má manželka, budiž pokoj její duši, je na nebesích. Dcera se vdává příští týden; ale dvě hlavní potěšení mého života jsou zde," a ukázal na láhev a vydání Horáce na stole.

„Jsem stár, pravda — nu což? Tím silnější důvod, abych užíval malého dílu života, který mi zbývá, jak radí můj přítel Flaccus: Tu ne quaesieris quem mibi, quem tibi finem dii dederint. Carpe diem, quam minimum cvedula postero."

Protože byl velice zvědav na naše záležitosti, neváhali jsme ho obeznámit; když vše zvěděl, obohatil nás radami, jak se ve světě chovat, řka, že mu nejsou neznámy klamy lidské. Zatím poručil dceři, aby dala na oheň k večeři nějaké kuře, neboť se prý rozhodl pohostit toho večera své přátele.

Zatímco se chystala večeře, vyprávěl nám příběhy ze svého života. Když jsme pojedli a vypili několik lahví jeho quadrima, vyslovil jsem přání, že bychom chtěli jít spát, s čímž po malých námitkách souhlasil; řekl nám, že povoz dohoníme příštího dne v poledne a že je tam dost místa pro půl tuctu lidí, neboť v něm byli až dosud jen čtyři cestující. Než jsme usnuli, hovořili jsme o dobré povaze hospodského a Strap věřil, že nebudeme nic platit za ubytování a pohoštění.

„Nevšiml sis, že k nám pojal obzvláštní náklonnost?“ pravil, „ba dokonce nás při večeři pohostil zvláštním jídlem, které bychom si sami jistě neobjednali.“

Byl jsem částečně téhož mínění jako Strap, ale zkušenost, kterou jsem se světem učinil, mě přiměla, abych počkal s konečným úsudkem až do rána.

Vstali jsme brzo, posnídali s hostinským a jeho dcerou ovesnou kaši s pivem a potom jsme žádali, aby nám sdělil, kolik budeme platit.

„Biddy vám to poví, pánové,“ pravil, já se o podobné věci nestarám. Peněžní záležitosti jsou pod úrovní toho, kdo žije na horákovské výši.“

Biddy se podívala na břídlíkovou tabulku, jež visela v rohu, a řekla nám, že účet dělá osm šilinků a sedm pencí.

„Osm šilinků a sedm pencí!“ vykřikl Strap, „ale to je nemožné, asi jste se zmýlila, slečno!“

„Počítej ještě jednou, dítě,“ dí otec velmi rozvážně, „třeba ses přepočítala.“

„Opravdu ne, tatínku,“ odpověděla Biddy, „znám svou věc tuze dobře.“

Nedovedl jsem již dále skrývat své rozhořčení a řekl jsem, že je to nepřiměřený účet, a chtěl jsem znát jeho podrobnosti. Načež stařec vstal, mumlaje:

„Ano, ano, podívejme se na podrobnosti — to je jen rozumné.“

A chopiv se pera, inkoustu a papíru, napsal tyto položky: za chléb a pivo

za kuře a klobásu
za lábve quadrima
za otop a tabák
za nocleb
za snídani
6 penci 8 šilinků

Protože neměl vzezření obyčejného hostinského a vzbudil ve mně včera večer svými způsoby cosi jako úctu, nebyl jsem schopen vyplísnit ho, jak zasluhoval; řekl jsem jen, že se jistě nenaučil vyděračství z Horáce. Odvětil, že jsem přec ještě mlád a neznám svět, jinak bych ho prý nevinil z vydírání, když jediným jeho cílem je přece žít contentus parvo a zadržovat importuna pauperies.

Můj soupůtník nemohl však tento podvod tak snadno spolknout a zapřísahal ho, aby se buď spokojil s jednou třetinou peněz nebo se jich vůbec zřekl. Zatímco jsme byli zaujati sporem, upozoroval jsem, že Biddy vyšla ven, a protože jsem uhořel důvod, zaplatil jsem hned přemrštěný požadavek. Sotva jsem tak učinil, vrátila se se dvěma silnými chlapíky, kteří vešli pod záminkou, že jdou na svůj ranní doušek, ale ve skutečnosti proto, aby nás donutili k povolnosti.

Když jsme již odcházeli, Strap, jenž byl zcela smyslů zbaven nad tím vydáním, šel k učiteli a ceně mu zuby do obličeje, pronesl s velkým důrazem:

„Semper avarus eget!“ (*Lakomec má
vždy nedostatek*)

Pedant na to odpověděl se zlomyslným úsměvem:
„Animum rege, quiniisi paret, imperat.“ (*Ovládej ducha, jenž
neposlouchá-li, poroučí*)

KAPITOLA V

Cestovali jsme půl míle, aniž jsme vyměnili jediného slova; mé myšlenky byly zaujaty darebností světa, jíž jsem byl denně vystaven, a úvahou o mých financích, jež se počaly znatelně scvrkávat. Strap řekl:

„Nu, blázni a jejich peníze se vždy brzy rozejdou. Kdyby se bylo poslechlo mé rady, byl by ten starý škrob u čerta dřív, než by byl dostal víc než třetinu svého požadavku. Je to jistě známkou, že jste přišel lehko k penězům, když jimi mrháte tímto způsobem. Ach, pomoz Pánbůh, kolik štětinatých brad jsem jen musil pokosit, než jsem si vydělal čtyři šilinky a tři a půl pence, které jsem vyhodil do vzduchu! A kolik dní jsem seděl, splétaje vlasy, až mi prsty u nohou prokřehly chladem, prsty u rukou dostávaly křeč — a nos mi zmodral. Kýho d'asa jste se bál: Byl bych přinutil kteréhokoli z těch chlapíků k boxu za jednu guineu. Jsem si jist, že bych porazil i silnějšího muže, než byl kterýkoli z nich.“

A opravdu můj druh by byl zmlátil kohokoli, když jeho život nebyl v nebezpečí. Ale měl smrtelný odpor ke střelným zbraním a všem smrtícím nástrojům. Ujistil jsem ho pro uklidnění, že žádný díl této mimořádné výlohy nepřipadne na jeho bedra; ale urazil se a prohlásil, že bych měl vědět, že ač je chudý holičský pomocník, má přece dost odvahy utrácet své peníze s nejlepším squirem v zemi.

Šli jsme celý den hezky rychle, aniž jsme se zastavili pro občerstvení, a k večeru jsme objevili k nevýslovné radosti formanský vůz asi čtvrt míle před námi; když jsme jej dostihli, byli jsme oba tak zmoženi, že bychom už nemohli ujít ani míli. Proto jsme smlouvali s vozkou, jenž se jmenoval Joey, aby nás vzal za jeden šilink k nejbližší stanici; tam jsme

se měli setkat s majitelem povozu a dohodnout se s ním o zbytku cesty. Vůz tedy zastavil a Joey přisunul žebřík; Strap, obložený našimi zavazadly, lezl první; ale právě když vstupoval dovnitř, strašný hlas zalehl mu do uší:

„Blesky boží! Sem nesmějí přijít už žádní cestující!"

Ubohý bradýř byl přiveden tímto zvoláním, o němž měl dojem, že vyšlo z úst nějakého obra, k takovým obavám, že velmi rychle zase sestoupil, bledý jako stěna. Joey, pozorující náš údiv, zvolal s šibalským úsměvem:

„Prach a broky, kapitáne, proč nechcete dovolit, aby si chudý kočí vydělal groš? Jen pojd'te, mladý pane, nastupte, nastupte a nedejte na kapitána, já se kapitána nebojím."

To však nebylo dostatečné povzbuzení pro Strapa, kterého jsme nemohli přimět, aby to zkusil ještě jednou; zkusil jsem to tedy já, ač ne bez třesoucího srdce, když jsem zaslechl tentýž hlas, mumlající jako vzdálené hromobití:

„Ať mě čert vezme, jestli vás tohle nebude mrzet!"

Přesto jsem vlezl dovnitř; náhodou jsem našel volné místo na slámě a ihned jsem je zaujal, ač jsem nebyl s to rozeznat v temnotě obličejů spolucestujících. Strap, který mě s batohem na zádech následoval, při drcnutí vozu naletěl přímo na žaludek kapitánovi, který zařval:

„Hrom a blesky, kde mám meč.“

Při těchto slovech můj druh vyskočil a vrazil do mne jediným skokem tak prudce, že jsem myslel, že je jedním z domnělých synů Anakových a má v úmyslu rozdrtit mě na padrť. Zároveň zazněl ženský hlas:

„Jémine, co se děje, drahoušku?"

„Co se děje?" odvětil kapitán, „ať mě vezme čert, jestli nemám ze střev splácnutý lívanec od hrbu toho Skota.“

Strap, který se po celou tu dobu za mnou třásl, prosil o odpuštění a sváděl všechnu vinu na kodrcání vozu. A žena, která předtím mluvila, pokračovala:

„Ano, ano, můj milý, to je všechno naše chyba; jen sobě můžeme děkovat za všechny nepříjemnosti, jež nás stíhají;

díky Bohu, že jsem tak dosud nikdy necestovala. Kdyby se milostpaní nebo sir John dověděli, kde jsme, nespali by jistě celou noc starostí. Žaluji Bohu, že jsme si nenapsali o parádní povoz; vím, že nám to jistě nikdy neprominou."

„Nu, nu, má drahá," odvětil kapitán, „teď nemá smyslu se rozčilovat, budeme se tomu smát, až to bude za námi, jako šprýmovnému kousku, doufám, že neutrpíte úhony na zdraví. Rozveselím milostpána příhodami z dostavníku."

Tento rozhovor vyvolal ve mně tak vysoké mínění o kapitánovi a jeho ženě, že jsem se neodvážil vmísit se do jejich řeči. Ale bezprostředně nato začal jiný ženský hlas:

„Někteří lidé si dodávají zbytečně vznešeného vzezření; lepší páni než oni cestovali před nimi nákladními vozy. Mnozí z nás jezdili v kočárech a povozech se třemi sluhy vzadu a nenadělali s tím tolik povyku. Tak co? Teď jsme všichni na dně — buďme proto družní a veselí. Co říkáš, Izáku? Není to správný návrh, ty pajdavý darebo? Mluv, ty starý lichvářský smilníku! Na jaké hrozné dluhy zas myslíš? Jakou zástavu chystáš? Víš, Izáku, mou přízeň určitě nikdy nezískáš, dokud nezačneš nový život, nestaneš se počestným a nebudeš žít jako gentleman. Prozatím mi dej pusu, starý hňupe!"

Tato slova, doprovázená srdečnou, mlaskavou hubičkou, oživila osobu, jíž byla určena, že řičela v unesení:

„Ach, ty rozpustilá nestydo! — Na mou věru, ty jsi ale vykutálená holka! He, he, he!"

Tento smích přešel v záchvat kašle, jenž ubohého lichváře takřka zadusil.

Tou dobou jsem usnul a pohodlně klímal, až jsme dojeli k hospodě, kde se přepřahalo. Sestoupil jsem z vozu a měl tak příležitost prohlédnout si cestující, jak vcházeli.

První se objevilo čilé a nenucené děvče, asi dvacet let staré, na hlavě stříbrem lemovaný klobouk, oděné v modrý soukenný jezdecký oblek, rovněž stříbrem zdobený, s bičíkem v ruce.

Za ní přikulhal starý muž ve vlněné noční čepičce, zapnuté pod bradu, a v klobouku se širokou střechou. Jeho oči byly vpadlé, kalné a mokravé; obličej měl scvrklý v tisíce vrásek, dásním chyběly zuby, nos byl ostrý a svislý, brada vyčnívající, takže ať žvýkal jídlo nebo mluvil, nos a brada se k sobě navzájem přibližovaly jako louskáček na ořechy. Celá jeho postava byla pravým symbolem zimy, hladomoru a lakoty.

Ale jak jsem byl teprve překvapen, když jsem užířel obávaného kapitána v podobě malé, hubené osobičky ve věku kolem čtyřiceti, s dlouhou, uvadlou tváří, velmi připomínající paviána, v jejíž horní části prokukovaly maličké šedé oči. Nosil cop, který mu sahal až na zadek.

Když odložil zimník, nemohl jsem se ubránit údivu nad prazvláštním růstem tohoto válečníka; měl asi pět stop a vcelku vypadal jako pavouk nebo vzpřímená kobyłka luční.

Jeho oblek tvořil vojenský kabát z materiálu nazývaného medvědí kůže, husarská vesta, šarlatové kalhoty, sahající do polou stehen, vlněné punčochy, vyhrnuté skoro až k slabinám, a střevíce s dřevěnými podpatky, nejméně dva coule vysokými. V jedné ruce třimal meč bezmála tak dlouhý, jako byl sám, a druhou podpíral svou dāmu, která byla asi v jeho věku a uchovávala si jakési stopy dřívější krásy, avšak tak komicky přemrštěně nalíčená, že kdybych nebyl býval ve světě nováčkem, byl bych u ní snadno postřehl žalostnou marnivost a druhořadé chování komorné nějaké šlechtičny.

Všichni jsme se shromāždili v kuchyni, když kapitán Weazel žádal vytopený pokoj pro sebe a svou choť a oznāmil hostinskému, že budou večeřet odděleně. Hospodský odvėtil, že jim nemůže poskytnout zvláštní místnost; a pokud jde o večeři, připravil prý jídlo pro cestující z vozu bez ohledu na osoby. Avšak podaři-li se Weazelovi přimět ostatní, aby mu dovolili vybrat si zvlášť, bude docela spokojen.

Sotva to řekl, vyjāždřili jsme se všichni proti tomuto návrhu a slečna Jenny - další cestující dáma - podotkla, že má-li kapitán Weazel a jeho paní chuť večeřet odděleně, ať

počkají, až my budeme hotovi. Nato se kapitán po vojensku zakabonil a zatvářil se nafoukaně, aniž co řekl; jeho družka pohodila přezíravě nosem a zamumlala cosi jako „Stvůro!“

Slečna Jenny to zaslechla:

„Nechte si ty nadávky, drahá paní Abigail. Bodejť, stvůra — ujišťuju vás, že ne taková, jako vý — ani se neplazím za deset liber, ani nelezu za šlechtici.“

Zde ji přerušil kapitán:

„K čertu, madam, co tím míníte?“

„Vy jděte k čertu, pane, kdo jste?“ odpověděla slečna Jenny. „Kdo vás udělal kapitánem, vy ubohý sběrači odpadků ze stolu, vy kuplířský kadeřníku! Hrome! Armáda je v pěkné bryndě, když lidi jako vy dostávají důstojnická místa! Což si myslíte, že vás neznám? Bože! Vý a vaše polovice se k sobě dobře hodíte — odvržená metresa a plešatý komorník jsou spolu dobře spřáhnuti!“

„Krev a broky!“ vykřikl Weazel. „Dotýkáte se cti mé ženy, paní! — Hrom a peklo! Žádný muž v Anglii by si netroufal tolik říci — rozmáčkl bych ho — nadělal bych z něho sekanou! Mor a zkáza! Měl bych jeho játra k večeři!“

Vytrhl meč a máchal jím k velkému zděšení Strapa, zatímco slečna Jenny, luskajíc prsty, řekla, že si z jeho zloby naprosto nic nedělá.

Do této hádky vpadl majitel povozu; obával se, že kapitán a jeho paní se rozhněvají a opustí vůz, a dal si proto práci, aby vše urovnal. Nakonec se mu to podařilo a všichni společně jsme zasedli k večeři. Když byl čas ke spaní, vykážali nám pokoje: starému lichváři, Strapovi a mně jednu místnost, a kapitánovi, jeho ženě a slečně Jenny druhou.

Kolem půlnoci byly útroby mého společníka v nepořádku, i vstal a odebral se ven; avšak při návratu si zmýlil dveře, vstoupil do Weazelova pokoje a bez úvahy vlezl do postele k jeho ženě, která pevně spala. Kapitán byl právě na druhém konci místnosti, tápaje po nějaké prázdné nádobě náhradou za svůj děravý nočník. Neslyšel Strapa přicházet, a proto,

jakmile si ulehčil, hrnul se zpět do své postele. Ale sotva se dotkl drsné hlavy, pokryté noční čepicí, přišlo mu na mysl, že si spletl svou postel s postelí slečny Jenny a že hlava, kterou nahmátl, patří nějakému galánovi, s nímž si dala dostaveníčko. Naplněn touto domněnkou a pobouřen zhanobením své komnaty, chytil nádobu, kterou předtím naplnil, a vyprázdnil ji naráz na nešťastného holiče a svou paní, jež se v tom okamžité probudila a propukla v nárek.

Vyděsila nejen svého manžela, nýbrž vyplašila i Strapa, zvláště když ho podrážděný kapitán chytil za hrdlo a s proudem nadávek se tázal, jak se mohl odvážit pokoušet cudnost jeho ženy. Ubohý Strap byl tak překvapen a popleten, že mohl říci jen:

„Beru Boha za svědka, že je pro mne pannou.“

Paní Weazelová, rozzuřená, že se nachází ukvapeností svého manžela v takové bryndě, povstala v košili a podpatkem střevíce, který našla u postele, mydlila kapitánovu plešatou leb až řval: „Vražda!!“

„Já tě naučím vylévat na mne své smradlavé nočníky — křičela, „ty ubohý, trpasličí tajtrlíku! Co? Ručím za to, že žárlíš, ty hrdino dřevěného meče! Proto jsem se uvolila vzít tě do postele, ty scvrklá, uschlá větvičko?“

Hluk, který tato scéna způsobila, přivábil majitele vozu a mne ke dveřím, kde jsme vyslechli vše, co se přihodilo, s velkým uspokojením.

Ale vtom nás poplašil výkřik: „Násilí, vražda, násilí!“ který vyluzovala velmi hlasitě slečna Jenny.

„Ó ty chlípny, ohavný, starý lotře!“ křičela. „Chceš mě připravit o čest? Ale já se ti pomstím, starý kozle, uvidíš! Pomoc, nebesa, pomoc! Chce mě znásilnit — zničit! Pomoc!!“

Několik sluhů z hospody uslyšelo pokřik a přiběhlo nahoru se světly a zbraněmi, jaké byly po ruce; a tu jsme spatřili zábavný výjev.

V jednom rohu stál ubohý kapitán, tetelící se ve své košili, roztrhané na cáry, s bledým vzezřením, všecek poškrábán od

své ženy, která se honem zahalila do přehození postele a usedla vzlykajíc na pelest. Na druhém konci ležel starý lichvář, rozvalen na posteli slečny Jenny a vystrkoval do vzduchu své vyzáblé nažloutlé údy, zatímco ona ho držela pevně za uši a zasypávala ho kletbami.

Když jsme se ptali, co se přihodilo, předstírala pláč, řekla nám, že se obává, že ji tento hanebný darebák zneužil ve spánku, a prosila, abychom si zapamatovali, co jsme viděli, neboť zamýšlí použít našeho svědectví proti němu.

Ubožák vyhlížel spíše mrtev než živ a prosil, aby ho pustila; sotva té milosti dosáhl, prohlásil, že to není žena, ale zosobněný dábel a že nejdříve sváděla jeho tělesnost ke hříchu a pak ho zradila.

„Ano, koketo," pokračoval, „nalíčilas na mne tuto past, ale nebudeš mít úspěch, protože se dříve oběsím, než ze mne dostaneš vindru."

Hrabal se ke své posteli, sténaje celou cestu. Pokročili jsme ke kapitánovi, který prohlásil:

„Pánové, zde se stal zatracený omyl, ale pomstím se tomu, kdo ho způsobil. Ten Skot, co nosí batoh, nebude příštího dne už dýchat čerstvý vzduch, jako že se jmenuje Weazel. Drahá, prosím tisíckrát za prominutí, uznáš jistě, že jsem ti nechtěl ublížit..."

„Nevím, co jsi chtěl," odpověděla vzdychajíc, „vím jen, že jsem dostala dost, aby mě to sklátilo do hrobu."

Nakonec se usmířili. Ženě se dostalo cti, že sdílela postel se slečnou Jenny (její byla polita) a majitel povozu pozval Weazela, aby spal zbývající část noci s ním.

KAPITOLA VI

Příštího jitra jsem smluvil s majitelem nákladního vozu, že mu dám deset šilinků za jízdu do Londýna, s podmínkou, že Strap bude smět zaujmout mé místo, budu-li mít chuť jít pěšky. Zároveň jsem ho žádal, aby usmířil popuzeného kapitána, jenž vrazil do kuchyně s taseným mečem v ruce a hrozil s mnoha kletbami, že obětuje toho ničemu, který se pokoušel poskvřnit jeho postel.

Majitel vozu se snažil vysvětlit omyl a ujistit ho o nevinosti nebohého chlapce, jenž stál, třesa se na celém těle, po celou dobu za mnou. Čím více pokory projevoval Strap, tím nesmiřitelnější se zdál Weazel, který přísahal, že buď se s ním musí bít, nebo že ho ihned odpraví.

Tato nestoudnost mě krajně pobouřila, i řekl jsem mu, že není možno žádat, aby se ubohý bradýřský hoch bil s mužem meče jeho zbraní; že jsem však přesvědčen, že můj kamarád by s ním zápasil nebo boxoval. S tímto návrhem Strap okamžitě souhlasil a prohlásil, že s ním za jednu guineu bude boxovat.

Weazel odpověděl s pohrdavým pohledem, že je pod důstojnost gentlemana, aby se bil jako nosič zavazadel nebo aby se dokonce postavil na stejnou úroveň s takovým, jako je Strap.

„Tisíc láter!“ zvolal Joey, „ale přece se, kapitáne, nedopustíte vraždy! Tenhle ubohý chlapec vám chce dát zadostiučinění za urážku; a jestli vám to nestačí, nabízí, že se bude slušně bít. Nechcete-li boxovat, pak bych myslel, že se s vámi bude bít holí — není to pravda, hochu?“

Strap po krátkém váhání odpověděl: „Ano, budu se s ním bít holí.“

Když však kapitán odmítl i tento způsob, začal jsem tušit jeho povahu, a dávaje Strapovi mrknutím pokyn, řekl jsem společnosti, že jsem vždy slýchal, že osoba, jež je vyzvána na souboj, má volbu zbraní: a protože toto je pravidlo v záležitostech cti, troufám si za svého druhu slíbit, že se bude bít s kapitánem Weazelem dokonce sečnou zbraní, ale že to bude taková sečná zbraň, s níž je Strap nejlépe obeznámen, totiž břitva.

Při zmínce o břitvách změnil kapitán barvu a Strap, tahaje mě za rukáv, šeptal velmi naléhavě: „Ne, ne, pro lásku boží, neujednávej nic takového.“

Konečně se Weazel vzchopil, obrátil se ke mně a tázal se s divným vzezřením: „Kdo jste, u čerta? Chcete se se mnou bít?“

Při těch slovech zaujal šermířskou pózu a já jsem se polekal, vida špičku meče půl stopy od svých prsou; uskočil jsem stranou, popadl rožeň, který stál v koutě u krbu, a držel jsem ho v šachu. Udělal mnoho polovičnických výpadů, uskakoval zpět při každé ráně, až nakonec jsem jej připíchl do kouta, k nemalé zábavě společnosti. Vtom vstoupila jeho žena a zapištěla. V tísní žádal Weazel o přerušení nepřátelství, což mu bylo ihned povoleno; a nakonec se spokojil s pokorou Strapa, který před ním padl na kolena, slavnostně jej ujišťoval o nevinnosti svého úmyslu a prosil, aby mu prominul omyl, jehož se dopustil.

Záležitost se tak skoncovala bez krveprolití a my šli ke snídani; ale pohřešovali jsme dva z naší společnosti, totiž slečnu Jenny a lichváře. Co se prvé týče, sdělila nám paní Weazelová, že ji po celou noc vyrušovala svými vzdechy; a když ráno vstala, slečna byla prý tak churavá, že nemůže pokračovat v cestě.

V tom okamžiku majitel povozu šel do jejího pokoje a my jsme ho následovali. Jenny mu řekla žalostným hlasem, že se bojí potratu následkem leknutí, jež jí minulé noci způsobila Izákova zvířecnost. A protože věc byla nejistá, žádala, aby lichvář byl zadržen a zodpovídal se z následků svého činu.

A tak byl tento starobylý Targinius nalezen v povoze, kam se uchýlil, aby se vyhnul výsměchu po noční ostudě, a násilím přiveden k ní. Jakmile se objevil, začala hned plakat a vzdychat a prohlásila, že zemře-li, padne její krev na hlavu toho násilníka. Ubohý Izák zkroutil oči k nebesům, zalomil rukama a prosil Boha, aby jej vysvobodil z osidel té Jezabely; a ujišťoval nás se slzami v očích, že se s ní octl v posteli jen na její vlastní žádost.

Vozka, který pochopil, jak se věci mají, radil Izákovi, aby spor urovnal tím, že jí nabídne nějakou peněžní částku. Na tu radu odvětil Izák:

„Peněžní částku? Oprátku pro toho baziliška!"

„Tak dobrá," řekla slečna Jenny, „vidím, že je marné působit na toto kamenné srdce slušnými prostředky; Joey, buď tak laskav, dojdí pro soudce a řekni mu, že tu je chorá osoba, která s ním chce mluvit o závažné věci."

Při slově soudce se Izák zachvěl, a vyzýváje kočího, aby počkal, tázal se třesoucím hlasem, co vlastně chce.

Řekla mu, že se spokojí maličkostí, ježto neprovedl svůj bezbožný záměr; a ačkoli úhona, kterou utrpěla na zdraví, je snad nenapravitelná, propustí ho za sto guinejí.

„Sto guinejí!" vykřikl vextaši, „sto furii! Kde by nabral ubohý chudák jako já sto guinejí? Myslíte, že bych cestoval nákladním povozem v této roční době, kdybych měl tolik peněz?"

„Ale jdi," odpověděla Jenny, „nech si své skrblické triky. Myslíš, že neznám Izáka Rapina, penězoměnce z londýnské uličky Minories? Ach, ty starý darebníku, mnohou zástavu jsi dostal ode mne i mých známých, která nebyla již nikdy vyplacena."

Když Izák viděl, že je marné něco tajit, nabídl jako výkupné dvacet šilinků, ale Jenny zásadně odmítla jít pod padesát guinejí. Nakonec však musila slevit na pět, jež Izák s velkým odporem raději zaplatil, než by se dal soudně stíhat pro násilné smilstvo.

Po tomto urovnání sporu se chorá osoba sama bez pomoci dostala do vozu a vyrazili jsme. Strap se usadil na vozkově koni, neboť Joey dal přednost chůzi. Ráno a odpoledne nás bavil kapitán Weazel líčením své udatnosti; vyprávěl nám, jak jednou srazil k zemi vojáka, který si z něho tropil šašky, jak zatahal za nos sklepmistra, který mu vytýkal, že se štourá vidličkou v zubech, a jak vyzval na souboj syrečkáře, který měl tu troufalost, že byl jeho sokem; a na dosvědčení pravdivosti oněch činů se dovolával své ženy. Potvrdila vše, ať řekl cokoli, a poznamenala:

„Poslední příhoda se udála právě toho dne, kdy jsem dostala zamilovaný dopis od squira Gobbleho; a nepamatujete se, můj drahý, jak jsem se toho večera přecpala jedlými strnady, když tu mylord Diddle zpozoroval změnu mé pleti a milostpaní se tím tak polekala, že takřka omdlela?“

„Ano,“ odvětil kapitán, „víte, jak mi mylord řekl s úsměvem: „Billy, paní Weazelová je určitě těhotná.“ A já na to kavalírsky odvětil: „Mylorde, rád bych vám tuto poklonu oplatil.“ Načež celá společnost vypukla v záchvat smíchu a mylord, který velice miluje pohotovou odpověď, se vzpamatoval z překvapení a dal mi hubičku.“

Cestovali jsme takto pět dní a nesetkali jsme se s ničím pozoruhodným; slečna Jenny, která se záhy zotavila, bavila nás denně zábavnými zpěvy, jichž znala velké množství. A škádlila svého galána, který se však s ní nikterak nechtěl usmířit.

Šestého dne, právě když jsme se chystali zasednout k obědu, přišel hostinský a oznámil nám, že tři páni, kteří právě přijeli, poručili, aby se jídla zanesla do jejich pokoje, ač jim sdělil, že si je zamluvili cestující nákladního vozu. Na toto sdělení prý odpověděli:

„Cestující v povoze mohou jít k čertu! — Lepší lidi musí být obslouženi před nimi — domníváme se, že to pro takové pocestné nebude žádná obtíž, když jednou poobědvají chléb se sýrem.“

To bylo pro nás všechny zklamání. Dali jsme hlavy dohromady, jak to napravit; slečna Jenny poznamenala, že kapitán Weazel je svým zaměstnáním voják a má tudíž povinnost nás v tomto případě hájit a zabránit, abychom nebyli uráženi.

Ale kapitán se vymluvil, řka, že by za celý svět nechtěl, aby se vědělo, že cestoval nákladním vozem; a současně přísahal, že kdyby se mohl se ctí objevit, spolkli by dříve jeho meč než jídlo.

Po tomto prohlášení popadla slečna Jenny jeho zbraň, tasila ji a hnala se do kuchyně, kde hrozila kuchaři, že ho zabije, jestli okamžitě nepošle jídlo do našeho pokoje. Hluk, který při tom tropila, přivábil všechny tři cestující dolů; jeden z nich, jakmile ji spatřil, zvolal:

„Ah, to je Jenny Ramperová! — Který čert tě sem zanesl“

„Drahý Jacku Rattle,“ odpověděla, letíc mu do náručí, „to jsi ty: Pak může jít Weazel na oběd k ďasu — já poobědvám s vámi.“

Souhlasili s tímto návrhem radostně; a už už to vypadalo, že budeme odkázáni jen na ubohý oběd, když Joey, dozvěděl se o celé věci, vrazil do kuchyně a přísahal, že to bude smrt pro každého, kdo by si dělal nárok na pokrm, určený pro povoz. Tato hrozba by asi bývala měla osudné následky; všichni tři cizinci i se svými sluhy tasili a my jsme se seskupili okolo Joeyho. Tu se však do věci vložil hostinský a nabídl, že se vzdá svého oběda, aby zachoval mír, což cizinci přijali: a my jsme bez dalšího obtěžování zasedli ke stolu.

Odpoledne jsem se rozhodl jít pěšky s Joeyem a Strap zaujal mé místo.

Začal jsem s kočím rozhovor a záhy jsem poznal, že je to veselý, šprýmovný, dobrosrdečný chlapík, a kromě toho ještě velice mazaný. Sděлил mi, že slečna Jenny je povětrná ženština, jež se dostala do společnosti verbířského důstojníka, který ji zavezl dostavníkem z Londýna až do Newcastleu, kde byl zatčen pro dluhy a nyní sedí ve vězení.

Nato by prý se ráda vrátila ke svému dřívějšímu způsobu života.

Také mi vyprávěl, že jeden z panských sluhů, kterého jsme zanechali v hostinci, spatřil náhodou Weazela, ihned jej poznal a seznámil Joeyho s několika podrobnostmi o jeho osobě. Sloužil prý u mylorda Frizzla jako komorník po řadu let, kdy onen pán žil odloučeně od své choťi. Ale po jejich smíření naléhala paní, aby manžel propustil Weazela i ženskou, kterou si vydržoval. Jeho Lordstvo se chtělo obou zbavit po dobrém a navrhlo, aby se Weazel s jeho metresou oženil a on že mu opatří důstojnický patent v armádě.

S tím oba souhlasili a Weazel je nyní, díky vlivu Jeho Lordstva, praporečnickem v ...ském pluku. Shledal jsem, že máme stejný názor na Weazelovu odvalu, a tak jsme se rozhodli ji vyzkoušet tím, že zalarmujeme cestující výkřikem „Lupič!“ jakmile se objeví nějaký jezdec.

Tento plán jsme skutečně za soumraku provedli, když jsme spatřili muže na koni, který se k nám přibližoval. Sotvaže Joey naznačil cestujícím ve voze, že se bojí, že budeme všichni oloupeni, propukl všeobecný zmatek.

Strap vyskočil z vozu a ukryl se za živým plotem. Lichvář vyřázel výkřiky a šelestil ve slámě, což nás přivedlo k domněnce, že do ní něco ukrývá.

Paní Weazelová zalomila rukama a žalostně naříkala; a kapitán k našemu úžasu začal chrápat. Ale tento trik neměl úspěch, neboť slečna Jenny, lomcujíc mu ramenem, ječela: „Sakra, kapitáne, copak je teď čas chrápat, když nás chtějí oloupit? Fí, hanba, styďte se — vstaňte a chovejte se jako voják a čestný muž!“

Weazel předstíral, jako by se čertil, že byl vyrušen, a přísahal, že si musí zchrupnout, i kdyby ho obklíčili všichni loupežníci v Anglii.

„Ať jsem proklet, čeho se bojíte?“ pokračoval, ale přitom se třásl tak, že se celý povoz zachvíval. Jeho podivné chování dopálilo slečnu Ramperovou až vykřikla:

„K ďasů s vaší zatracenou duší, vy jste ten nejohavnější sřab, jakého kdy vyhodili z pluku za víření bubnů. Joey, zastav vůz a nech mě vystoupit! Přisám Bůh, mám-li dosti výmluvnosti, ten zloděj si odnese nejen váš měšec, ale i kůži!"

S tím vyskočila velmi svižně z vozu. Mezitím k nám dorazil jezdec: a byl to náhodou panský sluha, kterého Joey dobře znal; sdělil mu náš plán a požádal jej, aby to hnal trochu dál. Neznámý souhlasil, aby nekazil zábavu, a přiblížil se k vozu, tázaje se strašným hlasem:

„Koho to tu máme!"

Izák odpověděl žalostně: „Tady je ubohý a bídny hřišník, který musí živit rodinu a nemá na světě nic než těchto patnáct šilinků. Jestliže mě o ně okradete, musíme všichni zemřít hladu."

„A kdo to vzlyká tam v rohu?" ptal se domnělý lupič.

„Ubohá a nešťastná žena," odpověděla paní Weazelová.

„Prosím vás, mějte s ní pro Krista Ježíše slitování!"

„Jste svobodná nebo vdaná?" pravil.

„K svému zármutku vdaná," zvolala.

„Kdo je váš muž a kde je?" pokračoval.

„Můj muž," odvětila paní Weazelová, „je důstojníkem v armádě a zanechali jsme ho nemocného v posledním hostinci, kde jsme obědvali."

„Myslím, že se mýlíte, paní," pravil, „neboť jsem ho sám viděl dnes odpoledne nastupovat do vozu. — Ale prosím vás, co to tady smrdí? Jistě se váš psík pokálel — ukažte, musím to ošklivé psisko chytit a naučit ho nejlepšímu chování!"

A tu vzal Weazela za nohu a vytáhl ho zpod sukně jeho ženy, kam se ukryl.

Kapitán, odhalen v této neslavné situaci, protíral si oči celý roztřesený; a předstíraje, že se probudil ze spánku, volal:

„Co se děje? Co se děje?"

„Ne mnoho," odvětil jezdec, „jenom jsem nahlédl dovnitř, abych se poptal po vašem zdraví; a nyní adieu, můj vznešený kapitáne!“

Pobídl koně ostruhami a v okamžiku byl z dohledu.

Trvalo hodnou chvíli, než se Weazel vzpamatoval, ale nakonec nabral opět svůj vznešený výraz a pravil:

„Proklatý chlap! Proč odjel dříve, než jsem se ho mohl zeptat, jak se daří jeho paní a pánovi — Nepamatujete se na Toma, drahá?" obrátil se na svou ženu.

„Ano," pravila, „myslím, že si nějak toho chlapíka pamatuji, ale víte, že se zřídka stýkám s lidmi jeho stavu."

„Oho!“ vykřikl Joey, „vy znáte toho mladého mužského, kapitáne?"

„Jakpak bych ho neznal," řekl Weazel, „mnohokrát mi plnil číši burgundským u stolu mylorda Trippeta."

„A jak se asi jmenuje, kapitáne?" ptal se Joey.

„Jmenuje se — jmenuje se -" odpovídal Weazel, „Tom Rinser."

„A hrome!" zakřičel Joey, „to asi změnil jméno! Vsadil bych se, že je křtěn John Trotter."

Tato poznámka vzbudila smích na účet kapitána, jenž byl na velkých rozpacích; a tu přerušil ticho Izák a řekl:

„Nezáleží na tom, kdo nebo co byl, hlavně že se ukázalo, že to není lupič, jak jsme ho podezřívali. A měli bychom děkovat Bohu, že jsme tak o vlásek vyvázli."

„Děkovat Bohu?" řekl Weazel, „děkovat ďasu! Kdyby byl lupičem, spolkl bych ho i s chlupy dřív, než by mne nebo kohokoli z dostavníku oloupil."

„Chachachá!“ křičela slečna Jenny, „myslím, že sníte opravdu vše, co zabijete, kapitáne!"

Lichvář byl tak potěšen výsledkem toho dobrodružství, že se nemohl zdržet, aby nebyl jizlivý, a poznamenal, že kapitán Weazel je asi dobrý křestan, neboť se ozbrojil trpělivostí a odevzdaností místo tělesnými zbraněmi a dopracovává se spásy bázní a chvěním. Tato satirická poznámka způsobila

hodně veselí na útraty Weazela, který mumlal množství kleteb a hrozil, že Izáka zařízne. Lichvář, chopiv se této vyhrůžky, řekl:

„Dámy a pánové, беру vás všechny za svědky, že můj život je ohrožen tímto krvelačným důstojníkem. Musím ho zavázat slibem k smíru.“

Tento druhý úsměšek vyvolal další smích a Weazel zůstal schlíplý po celou zbývající část cesty.

KAPITOLA VII

Dojeli jsme do hostince, povečeřeli a odebrali se na lože; ale protože Strapova choroba pokračovala, musil uprostřed noci vstát, a uchopiv svíčku, kterou nechal za tím účelem rozsvícenou, sestoupil dolů do kanceláře; za malou chvíli se však odtud velmi spěšně vrátil, přičemž mu vlasy stály jako hřebíky a jeho pohled zračil hrůzu. Beze slova postavil světlo a skočil za mne do postele, kde zůstal ležet a třásl se.

Když jsem se ho ptal, co se děje, odpověděl zlomeným hlasem:

„Bůh nám buď milostiv! Viděl jsem dábla!“

Ač moje pověřčivost nebyla tak silná, jeho výkřik mě rozrušil; a to tím spíše, že jsem zaslechl zvuk rolníček blížít se k našemu pokoji a cítil, jak se můj spolunocležník ke mně přimákl se slovy:

„Kriste, smiluj se! Tam přichází!“

V tom okamžiku vrazil do našeho pokoje obrovitý, nestvůrný havran s rolníčkami na pařátech a zamířil rovnou k naší posteli. Protože tohoto tvora považují v mé vlasti za dopravní prostředek dáblů a čarodějnic, myslel jsem doopravdy, že nás pronásleduje strašidlo, a v prudkém záchvatu strachu jsem se skrčil pod pokrývku.

Příšerné zjevení vyskočilo na postel, několikrát nás pořádně klovo zobanem přes přikrývky, seskočilo a zmizelo. Oba, Strap i já, jsme se bohabojně odporoučeli do ochrany nebeské, a když jsme již neslyšeli žádný hluk, odvážili jsme se vykouknout a oddechnout si. Ale sotva jsme se zbavili

jednoho fantoma, objevil se další, jenž nás takřka zbavil smyslů.

Spatřili jsme, jak do naší místnosti vstupuje starý muž s dlouhým bílým vousem, sahajícím mu až po pás. V jeho očích i vzezření bylo cosi divokého a zvláštního, co nezavánělo tímto světem. Byl oděn v hnědý kabát, na hlavě měl podivně střižený čepec. Byl jsem tak udiven, že jsem ležel bez hnutí a viděl, jak přichází rovnou ke mně. Když přišel k posteli, zalomil rukama a zvolal hlasem, jenž nemohl náležet lidskému tvorů:

„Kde je Ralpho?“

Neodpověděl jsem; a tu opakoval hlasem ještě nadpřirozenějším:

„Kde je Ralpho?“

Sotva vyřkl tato slova, uslyšel jsem z dálky rolničky; když je to staré strašidlo zaslechlo, odcupkalo a zanechalo mě takřka zkamenělého strachy. Trvalo hezkou chvíli, než jsem se vzpamatoval tak, že jsem mohl promluvit. A když jsem se nakonec obrátil ke Strapovi, viděl jsem, že je v mdlobách, které však netrvaly dlouho. Jakmile přišel k sobě, tázal jsem se ho, co soudí o tom, co se událo. Ujistil mě, že prvé strašidlo je zcela určitě duše prokleté bytosti, což bylo zřejmé z toho, že jeho nohy byly v poutech. A co se týče starého muže, pokládal jej za ducha někoho, kdo byl před dávnými časy v tomto místě zavražděn a dostal moc trápit vraha v podobě havrana; Ralpho bylo prý nejspíše jméno onoho vraha. Neměl jsem sice mnoho důvěry v tento výklad, avšak byl jsem příliš zneklidněn, abych mohl znovu usnout.

Ráno se svěřil Strap celou věcí Joeymu. Ten se dal do smíchu a pak mu podal vysvětlení: řekl, že starý muž je otcem hostinského; je prý již několik let slabomyslný a rozptyluje se krotkým havranem, jenž asi v noci odhopkal z pokoje svého pána a on za ním šel až do našeho pokoje, kde se po něm ptal, užívaje jména Ralpho.

Po zbytek cesty, která trvala sedm dní, se nepříhodilo nic zvláštního. Konečně jsme vstoupili do hlavního města a strávili noc v hostinci, kde vypřahal formanský vůz. Příštího rána se cestující rozešli; můj druh a já jsme se vypravili, abychom se poptali po členu parlamentu, na kterého mi dal Crab doporučující list.

Nejprve jsme zaplatili nocleh, pak sebral Strap naše zavazadlo a pochodoval, jako obvykle, s batohem na zádech za mnou po ulici.

Já jsem se oblékl co nejlépe, vzal jsem si čistou nabíranou košili a své nejlepší nitěné punčochy. Vlasy, temně ryšavé, visely mi na ramena rovně jako svíce a šosy kabátu mi sahaly až po kolena. Strap byl oblečen méně nápadně, avšak dlouhá brada, skobovitý nos a vysedlé lícní kosti — činily ho velmi vhodným předmětem šprýmů a veselí. Jak jsme tak šli, požádal jsem Strapa, aby se zeptal povozníka, kterého jsme potkali, kde bydlí pan Cringer; muž na něho vytřeštil zrak a doprovodil svůj pohled slovem: „Cože?“

Přistoupil jsem, abych mu otázku zodpověděl, avšak měl jsem smůlu, že mi rovněž nerozuměl. Nadal nám všivě skotské pakáže a: „Hyjéé!“ popohnal koně.

To mě silně podráždilo a vzbouřilo též nevoli Strapa; ačkoliv povozník ujel už hezký kus cesty, řekl mi, že je ochoten se s ním bít za pouhé penny.

Zatímco jsme se rozmýšleli, co máme činit, jel kolem drožkář; viděl nás stát u kaluže, přiblížil se těsně k nám a volaje: „Pozor, povoz, pane!“ nechal obratným řízením otěží koně jako náhodou vjet do louže a celé nás zacákal blátem. Po tomto hrdinském činu jel dál, přichvaluje si jej srdečným smíchem, k němuž se připojilo několik jiných lidí, ovšem k mé velké rozmrzelosti. Ale jeden z nich, soucitnější než ostatní, poradil nám — vida, že jsme cizinci — abychom zašli do pivnice a osušili se.

Poděkoval jsem mu za radu a zašli jsme do domu, který nám ukázal, objednali si konvici piva a zasedli k ohni v lokále, kde jsme se očistili, jak se dalo.

Mezitím nějaký ferina, pokuřuje dýmku, rozpoznal podle našeho nářečí, že jsme ze Skotska, a přistoupil ke mně, tázaje se s vážným vzezřením, jak je tomu dlouho, co jsem byl lapen. Protože jsem otázce nerozuměl, neodpověděl jsem; a tu on řekl, že tomu nemůže být moc dlouho, protože mi ještě neodstříhli mé liščí ohony. Současně mě uchopil za vlasy, mrkaje na ostatní společnost, která se tímto vtípem zřejmě velice bavila.

Byl jsem jeho jednáním rozhořčen, ale bál jsem se mu protivit, protože jsem byl v neznámém místě a zpozoroval jsem, že je to svalnatý chlap, s nímž jsem se nijak nemohl měřit. Avšak Strap, maje buď více odvahy nebo méně opatrnosti, nechtěl se smířit s urážkami, jež jsem utrpěl, a řekl mu odhodlaným tónem, že je velmi nezdvořilý, když si dovoluje takto se chovat k lidem vyššího stavu.

A tu vtipálek k němu přistoupil a tázal se ho, co má v ranci.

„Máš tam ovesnou mouku nebo síru, ty skotský hlupáku?“ tázal se Strapa, uchopiv ho za bradu, kterou potřásal k nevýslovnému potěšení všech přítomných. Můj druh, který cítil, že byl napaden potupným způsobem, se bleskurychle vyprostil a zasadil mu takovou ránu pěstí na ucho, že se zapotácel až na druhý konec místnosti; a v okamžiku se vytvořil kolem zápasníků kruh.

Vida Strapa, jak si střepává šaty, byl jsem sám rozpálen nevolí, jež zapudila všechny ostatní myšlenky. Svlékl jsem se v jediném okamžiku až na tělo a prohlásil, že urážka se týkala mne, a že si věc vybojuji sám. Nato kdosi zvolal:

„To je statečný Skot, přísám Bůh, zaručujeme vám poctivý boj!“

Toto ujištění mi dodalo novou odvalu, a přistoupiv ke svému odpurci, který (soudě podle pobledlého vzezření)

nebyl příliš nakloněn k boji, udeřil jsem ho tak silně do žaludku, že zavrával přes lavici a padl na zem. Potom jsem se ho pokusil přidržet na zemi, abych zvětšil svůj úspěch podle zvyku své rodné země, ale diváci mi v tom zabránili; a jeden se snažil mého protivníka pozdvihnout.

Ten prohlásil, že se nebude bít, protože se ještě zcela nezotavil z nedávné choroby.

Tato výmluva mě velice potěšila a ihned jsem se oblékl, získav si svou statečností dobré mínění společnosti, jakož i Strapa, jenž mně potřásl rukou a blahopřál mi k vítězství.

Když jsme dopili svou konvici a osušili si šaty, tázali jsme se hostinského, nezná-li pana Cringera, člena parlamentu, a byli jsme překvapeni jeho zápornou odpovědí, neboť jsme se domnívali, že zde musí být stejně proslulý jako v městěčku, jež zastupoval.

Řekli nám, že snad o něm uslyšíme, až půjdeme dále. Vydali jsme se tedy zase ulicí, a zahlednuvše lokaje u dveří, zabočili jsme k němu a poptávali se, zda neví, kde bydlí náš patron. Tento člen strakatého bratrstva pravil, prohlížeje si nás velice podrobně, že pana Cringera velmi dobře zná, a vyzval nás, abychom šli první ulicí vlevo, potom zahnuli doprava a potom ještě jednou doleva; po tomto putování že pak uvidíme uličku, kterou musíme projít, a na jejím konci najdeme prý průchod, jenž vede do jiné ulice, kde spatříme štít s bodlákem — a tam že bydlí.

Poděkovali jsme mu za informaci a šli dále. Strap mi řekl, že poznal, že ten člověk je počestný a laskavý dřív než otevřel ústa.

S tímto názorem jsem mlčky souhlasil, připisuje jeho dobré mravy společnosti, již denně vídal v domě, kde sloužil. Přesně jsme sledovali jeho pokyny, šli vlevo i vpravo a pak zas vlevo, ale místo abychom spatřili před sebou uličku, zjistili jsme, že jsme na břehu řeky, což nás nemálo zmátlo.

Tou dobou jsme byli již hezky zmoženi chůzí, a nevědouce kudy kam, vstoupili jsme do malého obchůdku se šňupacím

tabákem hned vedle, povzbuzení vývěsním štítem skotského horala.

Ke své nevýslovné radosti jsem shledal, že majitel obchůdku je krajan. Jakmile se dověděl o našem bloudění i o pokynech, jež jsme dostali od lokaje, řekl nám hned, že jsme byli ošálení, neboť pan Cringer bydlí na druhém konci města; a že by nemělo smysl se tam vypravit ještě dnes, protože tou dobou odešel prý již do sněmovny. Ptal jsem se ho poté, může-li nám doporučit nějaké ubytování. Dal nám ochotně pár řádků na svého známého, který měl obchod se svíčkami nedaleko uličky svatého Martina; a tam jsme si najali ložnici ve druhém poschodí za dva šilinky týdně, tak malinkou, že byla-li spuštěna postel, musili jsme vynést všechn ostatní nábytek, který příslušel k pokoji, a používat postel jako židli.

Kolem oběda se nás domácí tázal, jak miníme být živi. Na tento dotaz jsme odpověděli, že přijmeme jeho radu.

„Nuže tedy," povídá, „jsou dva způsoby pro lidi vašeho stavu, jak se v tomto městě stravovat. — Jeden je sice úctyhodný, ale dražší než druhý. — První je stravovat se v jídelně, již navštěvují jenom lidé dobře oblečení; a druhý, který se nazývá potápění, používají ti, kdož musí nebo mají sklon žít skromně."

Naznačil jsem mu, že není-li druhý způsob bezectný, pak že vyhovuje našemu stavu lépe než první.

„Bezectný!" zvolal, „Bože chraň! Je mnoho úctyhodných lidí, bohatých lidí, ba vznešených lidí, kteří se potápějí denně. Viděl jsem mnoho vznešených pánů s krajkovými vestami, jak tímto způsobem za tři a půl pence velmi pohodlně obědvají, pak jdou do kavárny a okázale si vedou řeči s nejlepším lordem v zemi. Ale přesvědčíte se na vlastní oči — půjdu dnes s vámi a uvedu vás."

A tak nás zavedl do jedné uličky, kde se zastavil a vyzval nás, abychom ho pozorovali a činili co on; šel několik kroků, potopil se do sklepa a okamžitě zmizel. Následoval jsem jeho příkladu, a sestoupiv úspěšně, ocitl jsem se ve veřejné

stravovně, takřka zadušen výpary vařeného hovězího, ve společnosti drožkářů, nosičů, povozníků a několika lokajů, kteří buď byli bez místa, nebo se nestravovali u svého pána. Všichni seděli a pojídali hovězí kýty, hovězí klišky, dušené na cibuli, nebo klobásy u stolů, pokrytých ubrusy, nad nimiž se obracel žaludek.

Stanul jsem ohromen a nerozhodnut, zda mám usednout či vystoupit zpět nahoru. Mezitím Strap přešlápl schod a klopýtl po hlavě do této pekelné jídelny, přičemž porazil kuchařku, která nesla talíř polévky. Při svém pádu vychrstla celou porci na nohy bubeníka pěší gardy, jenž se jí namanul do cesty, a opařila ho, takže vyskočil a tancoval sem tam, pronášeje salvu kleteb. Zatímco tak bavil společnost, kuchařka vstala a s kletbou, jež šla od srdce na adresu ubohého původce nehody (který ležel pod stolem, škrabaje si zadek s truchlivým vzezřením), vyprázdnila slánku, kterou držela; na bolestivé místo. Bubeník, který již polevoval ve svém řvaní, vypukl znovu v ohavný jekot. Potom uchopil cínovou konvici na pivo, jež stála před ním, a zmáčkl ji, jako by byla jen z ohebné kůže, skřípaje zuby se strašnými úšklebky. Uhodl jsem příčinu toho divokého záchvatu a požádal onu ženskou, aby sůl smyla a vykoupala bolavé místo v oleji; učinila tak a okamžitě mu tím ulevila.

Ale tu se objevila jiná těžkost; hostinská naléhala, aby zaplatil za konvici, která už byla k ničemu. Zapřisáhl se, že zaplatí jen to, co snědl, a žádal ji, aby byla vděčná za jeho umírněnost, jinak že ji bude žalovat za odškodnění.

Strap předvídaje, že se celá věc sveze na něho, slíbil kuchařce náhradu a objednal doušek jalovcové kořalky, aby uctil bubeníka, čímž jej uklidnil a ukonejšil všechnu nevráživost.

Po tomto narovnání jsme usedli s domácím ke stolu a poobědvali velice labužnický hovězí kýtu. Náš účet činil dvě a půl pence na každého, čítaje v to chléb a malé pivo.

KAPITOLA VIII

Odpoledne mi můj druh navrhl, abychom navštívili jeho přítele, jenž, jak jsme se dověděli, bydlel v sousedství. Souhlasil jsem a měli jsme štěstí, že jsme ho zastihli doma. Tento pán, který přišel ze Skotska asi před třemi nebo čtyřmi lety, měl v městě školu, kde učil latině, francouzštině a italštině. Především však vyučoval anglické výslovnosti, a to metodou rychlejší a zcela odlišnou ode všech až dosud užívaných.

A vskutku; mluvili-li žáci tak jako učitel, byla poslední podmínka splněna do puntíku, neboť jakkoliv jsem od svého příchodu do Anglie snadno rozuměl každému slovu, které jsem slyšel, jeho dialekt mi byl ze tří čtvrtin tak nesrozumitelný, jako kdyby byl mluvil arabsky nebo irsky.

Ptal se, kdo jsem; když se to dověděl, vzal mě za ruku a řekl mi, že chodil s mým otcem do školy. Svěřil jsem se mu se svou situací a on mě ujistil, že mi pomůže, jak to jen bude v jeho silách. Během řeči si mě pozorně prohlížel, několikrát mě obešel a šeptal:

„Pane Bože! Pane Bože! Co je tohle za zjev.“

Pochopil jsem brzy, co ho ponouká k těm výkřikům, a řekl jsem:

„Vám se, pane, tuším, nelíbí můj oblek.“

„Oblek?“ odpověděl, „nazývejte si to u vás jak chcete, ale u nás se tomu říká maškaráda! Žádný křestan si nepustí takové strašidlo do domu. — Na mou duši! Divím se, že vás nehonili psi. Prošel jste tržištěm svatého Jakuba? Bůh chraň mé oči, vždyť vypadáte jako bratranec orangutána!“

Zvážněl jsem poněkud při této rozmluvě a tázal se ho, zda se domnívá, že mě zítra přijmou v domě pana Cringera, od něhož především závisí, zda najdu zaměstnání.

„Pan Cringer, pan Cringer,“ odvětil, drbaje se po tváři, „možná, že je to docela počestný muž — nic o něm nevím — ale spoléháte jenom na něho? Kdo vás k němu doporučil?“

Vytáhl jsem Crabův list a řekl mu, v čem spočívají mé naděje. Upřeně se na mne díval a opakoval své: „Pane Bože!“

Začal jsem to pokládat za špatné znamení a prosil jsem ho, aby mi přispěl radou; slíbil, že mi poradí a na důkaz toho nás poslal do obchodu s parukami v sousedství, abychom si nějakou opatřili, a přísně mi nakázal, abych se neobjevoval před panem Cringerem, dokud se nezbavím zrzavých vlasů, které prý stačí, aby mi zjednaly nepřátele v celém lidstvu.

Když jsme odcházeli, abychom se zařídili podle jeho rady, zavolal mě ještě zpět a přikazoval mi, abych dopis určitě nedával nikomu jinému než panu Cringerovi do vlastních rukou.

Po cestě jásal Strap nad vlídným přijetím, jakého se nám dostalo od jeho přítele, který mu slíbil, že ho během jednoho nebo dvou dnů usadí u dobrého mistra.

„A nyní,“ pravil, „uvidíte, jakou vám vyberu paruku; žádnému holiči v celém Londýně, to říkám směle, se nepodaří vpálit mi zpuchřelou sítku ani za penny...“ a můj horlivý ochránce se dohadoval s parukářem tak dlouho, že ten ho už dvacetkrát prosil, aby opustil krám a podíval se, zda jinde nenakoupí levněji. Konečně jsem si vybral hezkou krátkou paručku, zaplatil deset šilinků a vrátili jsme se do najatého bytu, kde mě Strap v okamžení zbavil vlasů, jež učitele tak urážely.

Příštího rána jsme vstali velmi záhy. Slyšeli jsme, že pan Cringer uděluje audienci svým podřízeným, jen dokud se svítí svícemi, protože se sám musí účastnit ranní audience u lorda Terriera, jakmile se rozbřeskne; poněvadž Jeho

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Dobrodružství Rodericka Randoma. Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.